

Overzicht reacties op gezondheidsschade door uitgestelde zorg

Inhoudsopgave

5.1.2I Concept

Stand van zakenbrieven	3
<i>Stand van zaken reguliere zorg</i> 23 maart 2021	3
RIVM-rapport	4
<i>RIVM-rapport "Impact van de eerste golf op de reguliere zorg en gezondheid" 15 december 2020</i>	4
<i>Brief minister als reactie op RIVM-rapport "Impact van de eerste golf op de reguliere zorg en gezondheid" 15 december 2020</i>	5

5.1.21 Concept

5.1.2i Concept

Stand van zakenbrieven

*Stand van zaken reguliere zorg***23 maart 2021**

Uit de laatste rapportage van de NZa¹ blijkt dat ziekenhuizen steeds meer ruimte vinden om reguliere zorg te kunnen leveren. Ook constateert de NZa dat het aantal verwijzingen inmiddels weer bijna op het niveau is zoals men zou verwachten zonder corona-uitbraak. Dat is positief. Tegelijkertijd zijn nog steeds delen van de niet-kritieke planbare zorg afgeschaald en behandelingen uitgesteld om capacitaire ruimte te creëren voor het opvangen van de voortdurende instroom van COVID-patiënten. Bovendien zijn er volgens de NZa sinds maart vorig jaar naar schatting ruim 1,4 miljoen minder verwijzingen vanuit huisartsen naar de medisch specialistische zorg geweest.

Het is van belang dat de uitgestelde zorg straks zo snel, passend en verantwoord mogelijk wordt ingehaald. Om de toegankelijkheid van zorg na de COVID-crisis te waarborgen, werk ik samen met de NZa en veldpartijen aan een plan van aanpak. Het plan zal naar verwachting medio april gereed zijn. Dit is uiteraard onder voorbehoud van de actuele ontwikkelingen van de pandemie in de komende weken.

Uitgestelde behandelingen kunnen zorgen voor gezondheidsschade. Dat bleek eerder ook al uit de RIVM-rapportage² "Impact van de eerste COVID-19 golf op de reguliere zorg en gezondheid" die op 15 december 2020 aan uw Kamer is verzonden.

De motie Wilders³ verzoekt in dit verband om te onderzoeken hoeveel patiënten vanwege uitgestelde zorg door de coronacrisis ernstige complicaties kregen en/of zijn overleden. In de appreciatie van deze motie gaf de minister voor MZS aan dat zij zou nagaan of dergelijke informatie bij de ziekenhuizen beschikbaar is, maar dat zij de ziekenhuizen op dit moment niet wil belasten met allemaal extra administratie.

In de motie is gerefereerd aan een bericht over complicaties na uitstel van een behandeling door de corona-crisis bij patiënten in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (ETZ). Uit de registratie van

¹ NZa-rapportage van 10 maart 2021, https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_634368_22/1/

² Kamerstuk 31 765, nr. 540

³ Kamerstuk 25 295, nr. 1036

het ETZ blijkt weliswaar dat er complicaties zijn opgetreden na uitgestelde zorg, maar er is niet vastgesteld (anders dan de motie suggereert) dat de complicaties zijn opgetreden *vanwege* de uitgestelde zorg. Dergelijke medisch-inhoudelijke conclusies zijn in het algemeen lastig te trekken. Het is dan ook ingewikkeld om een totaalbeeld te krijgen van alle complicaties na uitgestelde zorg en daarbij per patiënt een oorzakelijk verband te kunnen vaststellen tussen complicatie en het uitstel. Deze informatie wordt namelijk niet standaard door behandelaren geregistreerd en we willen – voor zover dit al medisch-inhoudelijk mogelijk zou zijn – de medisch specialisten niet extra belasten met de taak om medische dossiers hier alsnog op te analyseren.

Om toch een beeld te krijgen van in hoeverre de uitgestelde zorg heeft geleid tot (ernstige) complicaties, hebben we de IGJ gevraagd naar mogelijke (nieuwe) inzichten en hebben we branche partijen NFU, NVZ en ZKN gevraagd bij hun leden te inventariseren welke informatie beschikbaar is. Ik zal de Kamer zo spoedig mogelijk informeren over de uitkomsten van deze uitvragen.

RIVM-rapport

RIVM-rapport "Impact van de eerste golf op de reguliere zorg en gezondheid" 15 december 2020

Kern rapport:

- RIVM focust alleen op eerste golf, naar data gekeken t/m 31 augustus
- Dit is voor het eerst dat effecten van minder geleverde zorg op de gezond in kaart zijn gebracht. Wel alleen voor de msz, geen andere sectoren meegenomen.
- Door het uitstel van delen van ziekenhuiszorg zijn minimaal 50.000 gezonde levensjaren verloren gegaan.
- Het totale gezondheidsverlies binnen de medisch specialistische zorg zal zeker groter zijn dan de genoemde aantallen, maar mag niet direct doorgetrokken worden naar de 70 procent van de ziekenhuiszorg die niet meegenomen is in het onderzoek. Het is dus niet 3 of 4x zoveel gezondheidsschade, maar het is wel aannemelijk dat het dubbel zoveel is als je voor de hele msz kijkt.
- Het verlies kan deels ongedaan worden gemaakt indien zorg op een later moment alsnog wordt geleverd → daarom zo belangrijk dat nu het aantal besmettingen en dus ziekenhuisopnames van COVID patiënten omlaag gaat, zodat er weer ruimte komt voor de reguliere zorg en inhaal zorg.

Achtergrond:

- Wil je iets kunnen zeggen over de gehele msz is dus aanvullend onderzoek nodig
- Ook zijn de ontwikkelingen in de tweede golf niet meegenomen in deze resultaten. Hierin is opnieuw zorg afgeschaald, wat zal doorwerken op deze resultaten.
- Gezondheidsverlies in andere sectoren is niet onderzocht, wel is de omvang van minder geleverde zorg buiten het ziekenhuis in kaart gebracht in het eerste deel van het rapport.
- Het eerste deel van het RIVM rapport geeft een uitgebreid overzicht van de minder of anders geleverde zorg tijdens de eerste golf voor de ziekenhuiszorg, huisartsenzorg, farmaceutische zorg, paramedische zorg, verpleging, verzorging en thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, mondzorg, zorg voor jeugd en gezin, zorg voor kwetsbare groepen en

overige sectoren van de zorg. Is deels dus ook wat NZa al die tijd voor ons doet, en RIVM baseert dit deel ook op data van o.a. NZa.

- In het tweede deel van het rapport is door het RIVM voor de ziekenhuiszorg een schatting gemaakt van de gezondheidseffecten. Dit is dus enkel MSZ en dit is de minimaal 50.000 verloren gezonde levensjaren. RIVM baseert deze berekeningen dus alleen op uitval MSZ.
- Dat betekent dat RIVM nu geen rekening houdt met binnen zitten en buiten spelen enz. enz. Dat geldt ook voor huisartsenzorg, oncologie, GGZ, eenzaamheid, enz enz
- Berekeningen brengen in kaart het verlies van ongeveer 30% van de msz en dan is het 50.000 gezonde levensjaren.
- De meeste verloren gezonde levensjaren zijn het gevolg zijn van
  - weggefallen behandelingen binnen de specialismen oogheelkunde en orthopedie, zoals staar-, knie- en heupoperaties. Deze behandelingen worden vaak uitgevoerd en leveren in verhouding veel gezondheidswinst op, en dus ook veel verlies als de zorg niet doorgaat.
- Sterfte door afschaling niet-covid zorg zit nauwelijks in de cijfers. Dat heeft het RIVM niet kunnen berekenen, zoals minister Van Ark ook liet weten in haar debat met Wilders indertijd.

*Brief minister als reactie op RIVM-rapport "Impact van de eerste golf op de reguliere zorg en gezondheid" **15 december 2020***

Het rapport geeft een inschatting van de gezondheidsschade die is opgetreden door het wegvallen van de reguliere zorg door COVID-19 tijdens de eerste golf van 12 maart tot en met 31 augustus 2020.

Het eerste deel van het RIVM rapport geeft een uitgebreid overzicht van de minder of anders geleverde zorg tijdens de eerste golf voor de ziekenhuiszorg, huisartsenzorg, farmaceutische zorg, paramedische zorg, verpleging, verzorging en thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, mondzorg, zorg voor jeugd en gezin, zorg voor kwetsbare groepen en overige sectoren van de zorg. In het tweede deel van het rapport is door het RIVM voor de ziekenhuiszorg een schatting gemaakt van de gezondheidseffecten. Het RIVM doet daarbij een aantal constatering:

- Bij de onderzochte aandoeningen is gemiddeld 23% minder zorg geleverd, doordat een deel van de reguliere medisch specialistische zorg vanwege de corona infecties is uitgevallen. In de eerste weken was het uitval percentage boven de 50%, maar aan het eind was er zelfs even sprake van extra zorg, waardoor achterstanden tijdelijk konden worden ingelopen.
- Het minimale gezondheidsverlies bedraagt ongeveer 50.000 gezonde levensjaren. Het RIVM maakt duidelijk dat de meeste verloren gezonde levensjaren het gevolg zijn van het wegvallen van behandelingen binnen de specialismen oogheelkunde en orthopedie, zoals staar-, knie- en heupoperaties.
- De schattingen over de gevolgen voor kankerpatiënten vallen buiten de berekeningen van het RIVM. Het RIVM heeft wel een inschatting gemaakt van de gevolgen voor melanoom, de agressiefste vorm van huidkanker. Naar schatting zijn ongeveer 1.600 tot 2.800 gezonde levensjaren verloren gegaan door deze uitgevallen zorg.

Het rapport maakt inzichtelijk dat het gezondheidsverlies door de COVID-19 infecties zich zeker ook voordoet bij mensen die geen COVID-19 infectie hebben gehad. De cijfers zijn groots en een persoonlijk drama voor velen. Het geschatte verlies aan gezonde levensjaren is gebaseerd op 28% van de medisch specialistische zorg en hoewel het RIVM laat weten, dat dit voor de totale medisch specialistische zorg niet drie of vier keer zo hoog uitkomt, is het gezondheidsverlies voor alle

mensen enorm en toont het ons de urgentie om de corona infecties tegen te gaan. Het RIVM wijst erop dat het verlies deels ongedaan gemaakt kan worden indien de zorg op een later moment alsnog wordt geleverd.

Om de gezondheidsschade zo klein mogelijk te houden, is het dan ook belangrijk om met zijn allen het coronavirus en de infecties onder controle te krijgen. Dat kan enerzijds door ons te houden aan de gezamenlijke gedragsregels en anderzijds doordat mensen bij medische klachten contact opnemen met hun huisarts, zodat een medische afweging kan worden gemaakt voor de best mogelijke behandeling.